provincie
GELDERLAND

MONUMENTEN INVENTARISATIE PROJECT

Ten geleide

Het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) is een landelijk opgezet project met het doel om in betrekkelijk korte tijd - 5 jaar - een inventarisatie te verkrijgen van bouwkunst en stedebouw uit de periode 1850-1940. De uitvoering van het project wordt verzorgd door de provincies. In Gelderland heeft de provincie de Stichting MIP-Gelderland opgericht, die belast is met de uitvoering van het project.

In Gelderland wordt het MIP uitgevoerd conform de Gelderse streekplanindeling: Midden-Gelderland, Oost-Gelderland, Veluwe en Rivierenland. Binnen deze inventarisatiegebieden wordt per gemeente geïnventariseerd.

Het eindprodukt, waarover de gemeenten de beschikking krijgen, bestaat uit 3 rapporten, te weten een regiobeschrijving, een gemeentebeschrijving en een inventarisatierapport.

In de regiobeschrijving wordt op hoofdlijnen een schets gegeven van ontwikkelingen die bepalend zijn geweest voor de ruimtelijke kwaliteit, i.c. bouwkundige en stedebouwkundige karakteristieken, uit de periode 1850-1940 in het inventarisatiegebied. Het betreft veelal ontwikkelingen en karakteristieken die behalve van lokaal belang ook een boven-lokaal belang vertegenwoordigen.

In de gemeentebeschrijving, die kan worden beschouwd als een verfijning die betrekking heeft op een deel van het grondgebied van de regiobeschrijving, worden op beknopte wijze de voornaamste historisch-geografische, sociaal-economische, bouwkundige en stedebouwkundige ontwikkelingen uit de periode 1850-1940 weergegeven.
In dit verband dient hoofdstuk 4.5. *Karakterisering geïnventariseerde bebouwing* afzonderlijk te worden genoemd. Het betreft een hoofdstuk dat als "schakel" fungeert tussen het beschrijvende en het inventarisatiegedeelte, te weten het inventarisatierapport.

Het inventarisatierapport voorziet in een beknopte weergave per gemeente van de gebouwde omgeving uit de periode 1850-1940 in de vorm van objecten en complexen op basis van de uitgewerkte MIP-formulieren.

Hoewel de 3 rapporten afzonderlijk kunnen worden gelezen, verdient het aanbeveling het inventarisatiegedeelte niet los te zien van het beschrijvende gedeelte en omgekeerd.

..2/

Met betrekking tot het gebruik van de MIP-eindprodukten dient het volgende te worden opgemerkt.

Bij schrijven d.d. 21 september 1989 - nr. WZ89.59395 - WZ/CE404 is de provincie Gelderland accoord gegaan met de samenwerkingsovereenkomst, zoals opgesteld van rijkswege bij schrijven d.d. 11 augustus 1989, nr. U-172.612, inzake de uitvoering van het Monumenten Inventarisatie Project in Gelderland.

In artikel 8 van bedoelde overeenkomst is het gebruik van de eindprodukten geregeld. Dit artikel luidt als volgt:

"Artikel 8. Gebruik eindprodukten

1. De Provincie is evenals de Rijksdienst ook nadat de eindprodukten als bedoeld in artikel 1, leden a t/m e (*) zijn opgeleverd gerechtigd deze eindprodukten, geheel of gedeeltelijk voor eigen gebruik aan te wenden, te vermenigvuldigen of te publiceren, dan wel, al dan niet tegen financiële vergoeding, voor gebruik aan derden beschikbaar te stellen.
2. De Provincie maakt met derden die zij bij de uitvoering van het Project betrekt zodanige afspraken, dat hen niet de bevoegdheid toekomt, bv. door een beroep op hun toebehorende auteursrechten, in het in het eerste lid omschreven gebruik, geheel of gedeeltelijk te beletten of te belemmeren.
3. De Rijksdienst en de Provincie bevorderen de totstandkoming van openbare publicaties over jongere bouwkunst en stedebouw uit de periode midden 19e eeuw - Tweede Wereldoorlog."

Wij verzoeken u bij het gebruik van de eindprodukten de geraadpleegde bron(nen) te vermelden.

OOST-GELDERLAND

RUURLO

gemeentebeschrijving

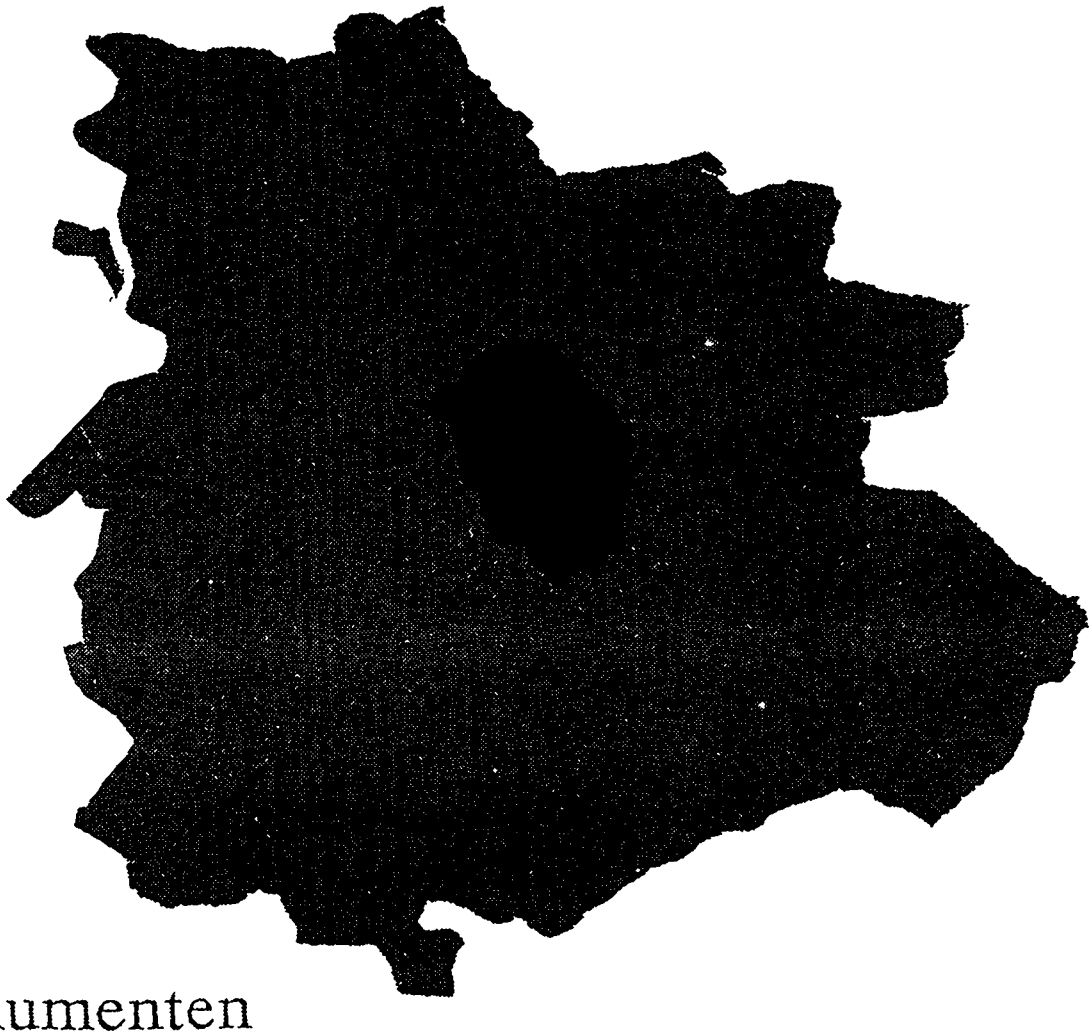

Monumenten
Inventarisatie
Project

GEMEENTEBESCHRIJVING

GEMEENTE RUURLO

INHOUDSOPGAVE

		Blz.
1.	INLEIDING	3
2.	BODEMGESTELDHEID EN GRONDGEBRUIK	6
3.	INFRASTRUCTUUR	8
4.	NEDERZETTINGSSTRUCTUUR	10
4.1.	Algemeen	
4.2.	Functionele ontwikkelingen - periode 1800-1850 - periode 1850-1900 - periode 1900-1940	
4.3.	Stedebouwkundige structuur: - Ruurlo - Mariënvelde - Verspreide bebouwing	
4.4.	Ontwikkelingen na 1940	
4.5.	Karakterisering geïnventariseerde bebouwing	
4.6.	Typologie uitbreidingen gemeente Ruurlo 1850-1940	
4.7.	Bijzondere gebieden	
GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN/BIBLIOTHEKEN, KAARTMATERIAAL EN LITERATUUR		19

1. INLEIDING

De gemeente Ruurlo bevindt zich in het inventarisatiegebied Oost-Gelderland en heeft een oppervlakte van 6.518 hectare. De gemeente Ruurlo bestaat uit de hoofdkern Ruurlo, alsmede de kern Mariënvelde (voorheen Achter-Zieuwent, zie afbeelding 1). Het grondgebied van de gemeente Ruurlo komt grotendeels overeen met de voormalige mark Ruurlo en het Ruurlose Broek (zie afbeelding 2).
De Veengoot (voorheen Hissinkbeek) valt voor een klein gedeelte samen met de westgrens van de gemeente Ruurlo; de Grevengracht/Slinge valt samen met een deel van de oostgrens van de gemeente Ruurlo.
De gemeente Ruurlo grenst aan de gemeenten Zelhem, Hengelo, Vorden, Lochem, Borculo, Eibergen en Lichtenvoorde.
De gemeente Ruurlo is gedurende de periode 1850-1940 een overwegend agrarische gemeente gebleven. Daarnaast is sprake geweest van een bescheiden textielindustrie en klompenfabricage.
Op 1 januari 1989 telde de gemeente Ruurlo 7.418 inwoners.

Afbeelding 1
Gemeente Ruurlo, 1867

PROVINCIE GELDERLAND GEMEENTE RUURLO

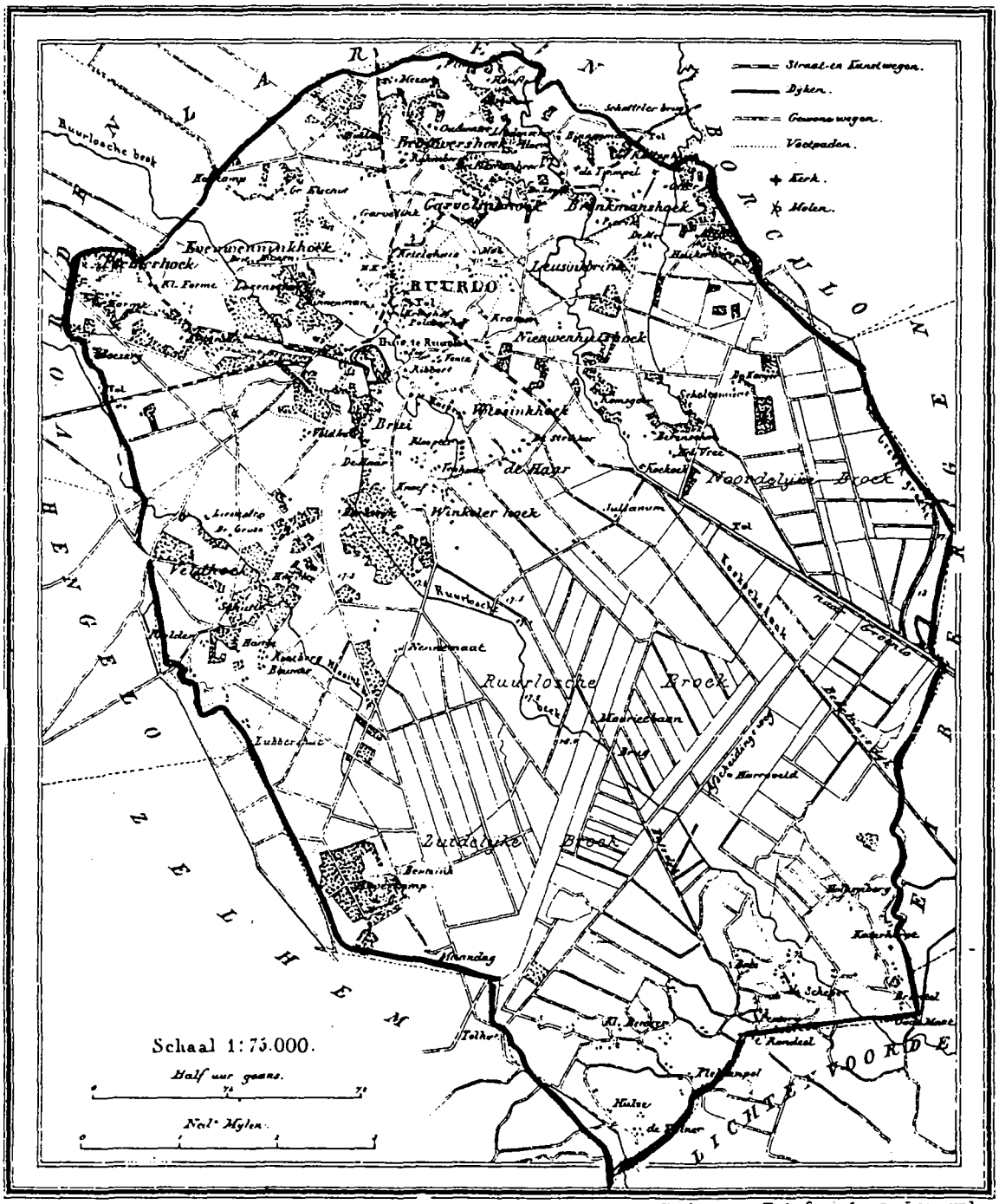

1867. *6500 Bunders. 2680 Inwoners.* Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden.

Afbeelding 2
Indeling in dorpsgebieden en gemeenten

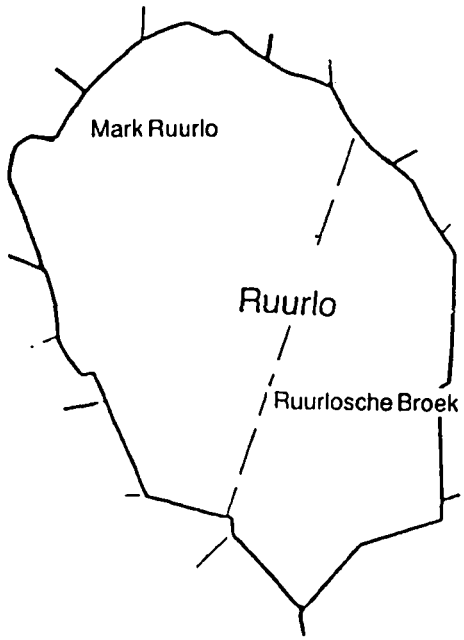

VERKLARING

oude dorpsgrenzen (± 1790)

buurtschappengrenzen

gemeentegrenzen (juni 1985)

2. BODEMGESTELDHEID EN GRONDGEBRUIK

Nadat gedurende de Saale-ijstijd in onder meer het oostelijk gedeelte van de Achterhoek stuwwalvorming heeft plaatsgevonden, zijn dekzanden afgezet in het gebied ten oosten van de IJssel (zie afbeelding 3). De rivieren Berkel en Slinge, alsmede talloze beken, hebben op vele plaatsen bredere en smallere geulen gevormd in het dekzandgebied.

Afbeelding 3
Geomorfologische kaart gemeente Ruurlo

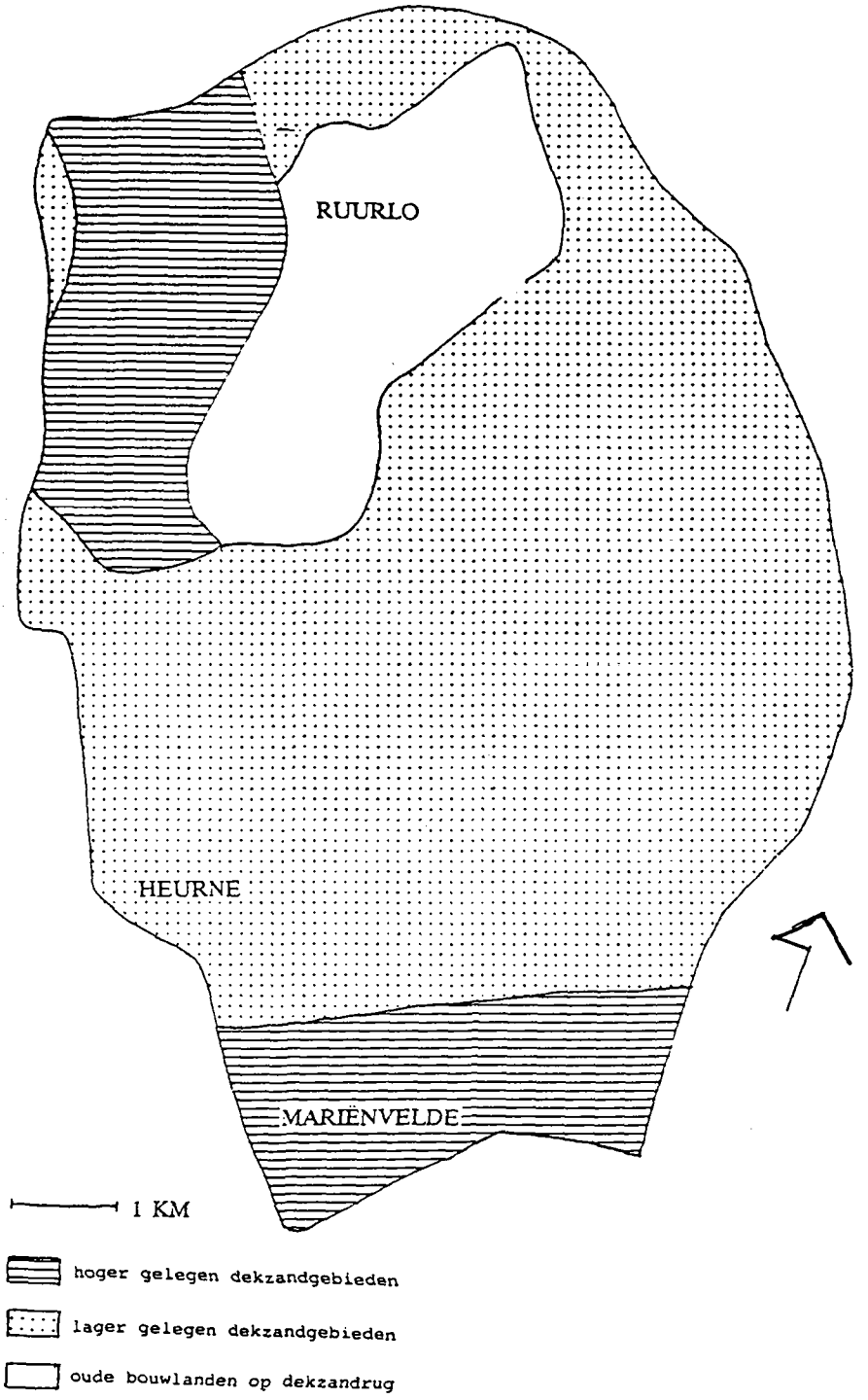

Het grondgebruik in de periode 1850-1940 heeft betrekking op de hoger en lager gelegen dekzandgebieden, alsmede de op dekzandruggen gelegen oude bouwlanden. Het hoger gelegen dekzandgebied in het westen van de gemeente is in de loop van de 19e eeuw grotendeels ontgonnen en bebost. Dit in tegenstelling tot het gebied rond Mariënvelde, dat pas na afwateringswerkzaamheden vanaf het einde van de 19e eeuw in ontginning is genomen (grasland). Het lager gelegen dekzandgebied is hier en daar tot na de Tweede Wereldoorlog drassig gebleven. Het bodemgebruik bestond hier vooral uit weidebouw en plaggenwinning in de uitgestrekte moerassige laagten. Na ontbinding van de marken (omstreeks 1835), het opheffen van het Ruurlose Broek als domeingoed (1834) en de afwateringswerkzaamheden in het zuiden van de gemeente Ruurlo (vanaf het midden van de 19e eeuw) zijn de woeste gronden in het lager gelegen dekzandgebied grotendeels ontgonnen en omgezet in grasland. De oude bouwlanden zijn ontstaan op het hoger gelegen dekzandgebied. Men heeft er vooral rogge en in mindere mate aardappelen geteeld. Rond de eeuwwisseling is de teelt van boekweit sterk afgenomen en nam de teelt van haver toe.

De afwatering is in hoofdlijnen op het noordwesten gericht. De belangrijkste afwateringskanalen, te weten de Veengoot, de Baaksche Beek, de Van Heeckerenbeek, de Meibeek en de Grevengracht/Slinge stromen alle, al dan niet via andere kanalen, in de IJssel. In de vanouds drassige gemeente Ruurlo is een systematisch afwateringsstelsel van groot belang. Reeds in het begin van de 19e eeuw zijn afwateringskanalen gegraven rond de Veengoot (1835). In het zuiden van de gemeente Ruurlo zijn afwateringswerkzaamheden vanaf het midden van de 19e eeuw begonnen. In Mariënvelde vanaf het laatste kwart van de 19e eeuw. Een betere beheersing van de Slinge, alsmede ruilverkavelingswerken in de jaren '30, '50 en '60, waaronder de kanalisatie van de Baaksche beek, hebben een systematische ontginning en bewoning van het lager gelegen dekzandgebied mogelijk gemaakt. Het lager gelegen dekzandgebied is thans vrijwel geheel systematisch verkaveld, overwegend in stroken. De oude bouwlanden op de dekzandgronden kennen een onregelmatig blokvormig verkavelingspatroon. De hoger gelegen dekzandgronden kennen naast een onregelmatig blokvormig verkavelingspatroon, mede in relatie tot de sterk wisselende grondwaterstanden een radiaalvormig verkavelingspatroon (nabij Veldhoek).

Ruurlo is ontstaan op een hoger gelegen dekzandgedeelte, dat een gunstiger hoogteligging ten opzichte van het omliggende broekgebied heeft. Vanuit dit gedeelte is een essencomplex aangelegd gedurende de Late Middeleeuwen. Heurne en Mariënvelde zijn jongere nederzettingen. Heurne is voortgekomen uit een kampachtige ontginning in het lager gelegen dekzandgebied. Mariënvelde is voortgekomen uit kampachtige ontginningen in het in het zuiden van de gemeente gelegen hoger gelegen dekzandgebied. Vanuit de overige heide- en broekontginningen zijn vanaf het einde van de 19e eeuw verspreide bewoningsconcentraties ontstaan.

3. INFRASTRUCTUUR

Ruurlo was vanwege zijn drassige omgeving weinig aantrekkelijk voor Middeleeuwse handelsroutes. Een belangrijke route in de 18e eeuw liep van Borculo over Ruurlo en Zelhem naar Doetinchem. In 1848 was de weg Zutphen-Ruurlo-Groenlo tot even voorbij Groenlo verhard. In 1867 stonden langs deze weg diverse tollen. De weg Ruurlo-Lochem en Hummelo-Enschede zijn beide rond 1860 verhard. De weg naar Zelhem werd kort na de Eerste Wereldoorlog verhard. Tijdens de afwaterings- en ruilverkavelingswerkzaamheden vanaf het midden van de 19e eeuw werd in het lager gelegen dekzandgebied een systematisch opgezet wegenpatroon aangelegd.

In 1878 werd te Ruurlo een spoorwegstation geopend als schakel in de spoorverbinding Zutphen-Winterswijk. In 1884 en 1885 zijn de verbindingen met Neede en Doetinchem tot stand gekomen, welke lijnen kort voor de Tweede Wereldoorlog werden opgeheven. De gemeente Ruurlo heeft geen tramverbindingen gekend. In 1931 opende de Geldersch-Overijsselsche Stoomtramweg Maatschappij een busdienst tussen Ruurlo en Barchem. In 1933 opende de Tramweg Maatschappij De Graafschap een busdienst op Vorden en Groenlo, in 1937 gevolgd door een lijn op Hengelo. De Geldersche Tramweg Maatschappij - thans G.S.M. - opende in 1937 de busdiensten Ruurlo-Neede en Ruurlo-Doetinchem.

De Slinge/Grevengracht heeft vooral als afwateringskanaal gefungeerd. In de Meibeek en de Baaksche beek zijn tijdens na-oorlogse ruilverkavelingswerkzaamheden stuwen gebouwd.

In 1915 werd Ruurlo aangesloten op het elektriciteitsnet van de "N.V. Berkelstreek", gevestigd te Hengelo (Ov.).

Afbeelding 4
Belangrijkste wegen gemeente Ruurlo omstreeks 1930

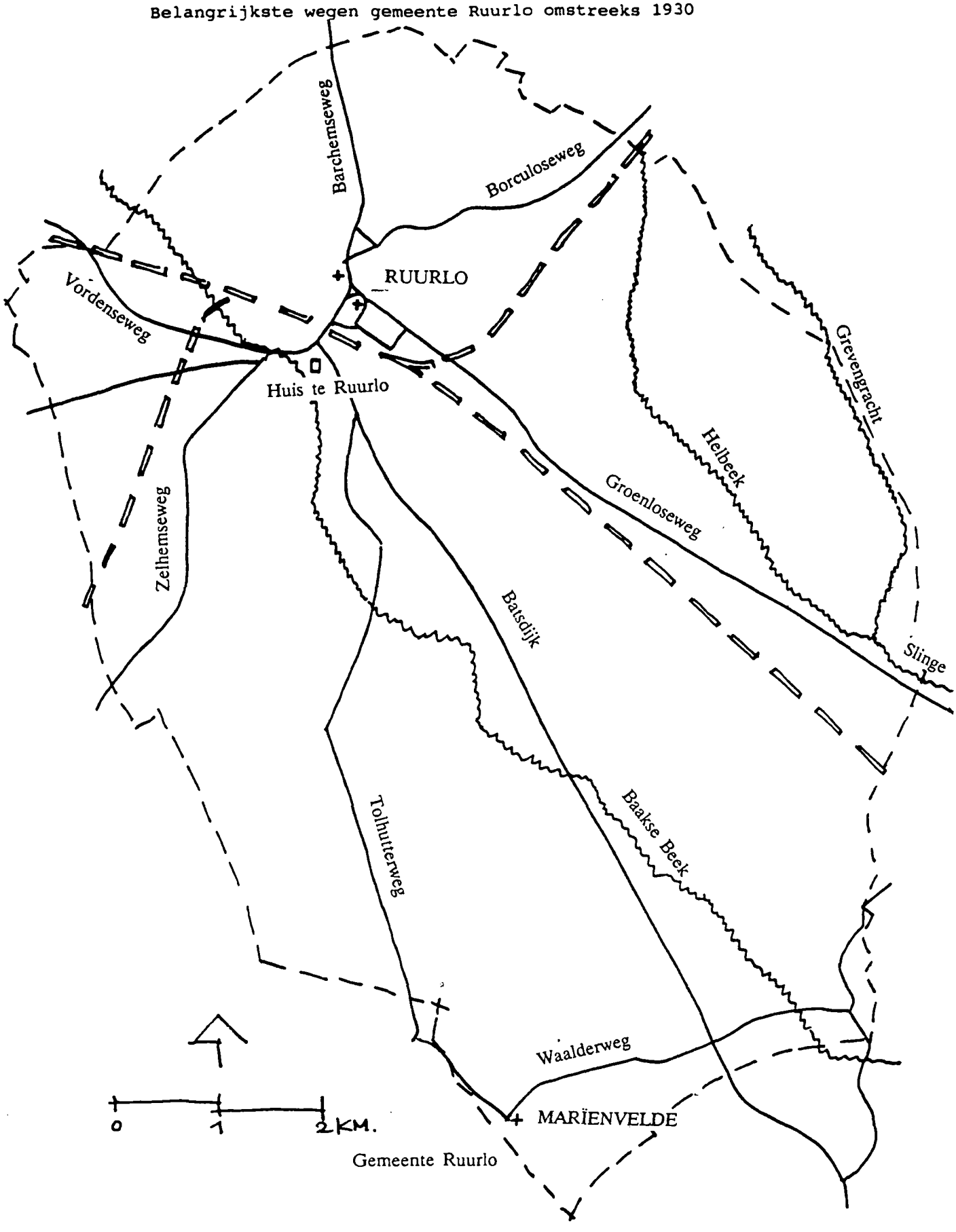

4. NEDERZETTINGSSTRUCTUUR

4.1. Algemeen

De plaats Ruurlo is vanouds een Frankische bosontginning. Het relatief lager gelegen, omringende dekzandgebied heeft eeuwenlang een beperking gevormd voor ontginningen. Verspreid over dit gebied zijn hoeven gebouwd, daar waar sprake was van een geschikte grondwaterspiegel. Vanuit deze hoeven werd het bos gaandeweg omgezet in akkerland. In de Late Middeleeuwen is op deze wijze een min of meer aaneengesloten essencomplex ontstaan. Pas in de loop van de 18e eeuw is ten noorden van het Huis Ruurlo, nabij de tol op de weg Zutphen-Winterswijk kernvorming ontstaan, nabij het knooppunt van een aantal wegen.

4.2. Functionele ontwikkelingen

Periode 1800-1850

Gedurende de eerste helft van de 19e eeuw werden de marken in Ruurlo ontbonden en werd het domeingoed Ruurlose Broek, ca. 3.000 hectare groot, verkocht. Ontginning en bewoning van dit drassige gebied liet evenwel nog op zich wachten. Wel werden wegen in het gebied aangelegd. Het gebied wordt eerst gebruikt voor de turfwinning en het weiden van schapen. Als gevolg hiervan vervaagden de grenzen van het Kwartier Zutphen, die samenvielen met de moerasgrenzen.
De landbouw vormde in deze periode de voornaamste bestaansbron in de gemeente Ruurlo

Periode 1850-1900

Tot omstreeks 1880, toen Ruurlo aangesloten werd op het spoorwegennet, was sprake van een tamelijk statische economische structuur. De bevolking oriënteerde zich grotendeels op de landbouw. De huisnijverheid was met name vertegenwoordigd door wevers en klompenmakers. Een poging tot fabrieksmatige verwerking van katoen in de calicotweverij strandde in 1856. De fabriek heeft 5 jaar bestaan en aan ca. 80 personen werk geboden. In 1897 werd te Ruurlo een boterfabriek opgericht

Periode 1900-1940

De gemeente Ruurlo is tot omstreeks 1914 een expulsiegemeente geweest. De bevolkingstoename, van ca. 2.600 inwoners in 1850 naar ca. 4.600 in 1940, vond voornamelijk plaats vanaf 1914 (zie afbeelding 5). In deze tijd zijn de gebieden rond Mariënvelde op grote schaal in ontginning genomen. De bevolkingsgroei omstreeks 1930 moet in samenhang worden gezien met verbeteringen aan de Veengoot. De verbeteringen aan de waterafvoer hebben in het algemeen landbouwactiviteiten vergroot. Het overgrote deel van de beroepsbevolking in de gemeente Ruurlo is werkzaam gebleven in de agrarische sector. De agrarische bedrijven dankten doorgaans hun rentabiliteit aan de lage pachtprijzen. De huisweverij kwam definitief tot een eind. De klompenfabricage resulteerde in de oprichting van een klompenfabriek (1920), die aan enkele tientallen personen werk bood. In 1918 werd een houtzagerij te Ruurlo opgericht. In noordwestelijk gedeelte van de gemeente is het toerisme opgekomen, mede dankzij het bosbezit in dit deel van de gemeente.

Afbeelding 5
Bevolkingsontwikkeling gemeente Ruurlo 1850-1940
(indexcijfers, waarbij in 1850 2.591 inwoners = 100)

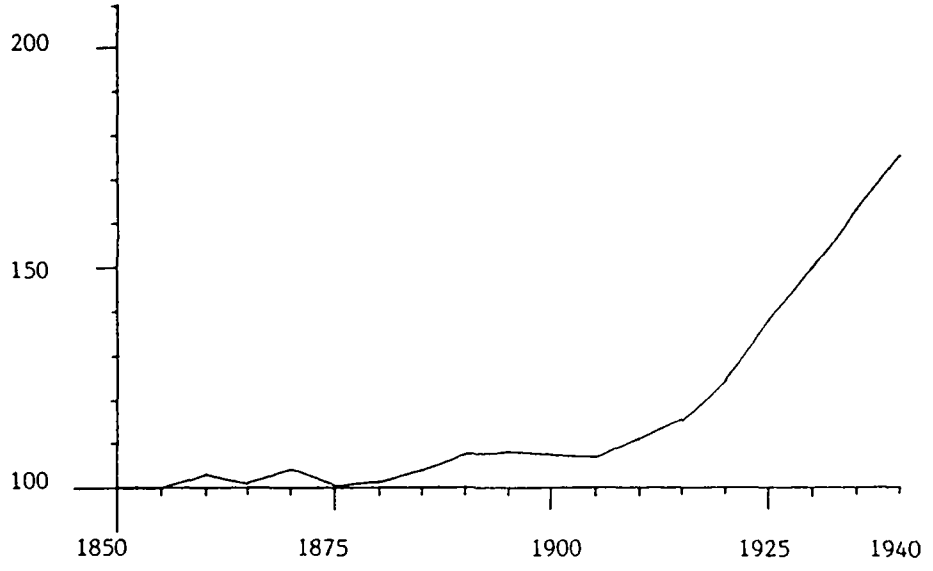

4.3. Stedebouwkundige structuur

Ruurlo
Ruurlo is ontstaan als een agrarische nederzetting rond het knooppunt van een aantal wegen. De relatie met het in het zuiden gelegen kasteel Huize Ruurlo is voor de ontwikkeling van de kern van invloed geweest. Voor de ontwikkeling van Ruurlo is he feit dat de grens van het kwartier Zutphen dwars door Ruurlo liep (moerasgrens) aanvankelijk van belang geweest. Deze grens is mede als gevolg van ontginningen in de 19e eeuw verdwenen. Rond 1850 werd de structuur van Ruurlo bepaalt door de Dorpsstraat met de daarop vorksgewijs aansluitende vertakkingen naar de omliggende plaatsen; noordelijk naar Barchem en Borculo, aan de zuidzijde naar Groenlo en Vorden, Zelhem. Haaks op beide uiteinden van de Dorpsstraat leidden in westelijke richting een tweetal wegen naar het buitengebied; de Wildenborgseweg en de Wiersseweg.
De Domineesteeg maakte eveneens deel uit van de basisstructuur. Voornamelijk langs de Dorpsstraat groeide het temidden van essen gelegen dorp zeer geleidelijk uit. In deze structuur trad geen wijziging op. Pas na de aanleg van de spoorlijn ten zuiden van het dorp trad een ontwikkeling op van gemengd wonen en werken in het gebied tussen de Groenloseweg en het spoor. De Spoorstraat kreeg een afwisseling van villabebouwing, bedrijvigheid, de Van Arkellaan middenstandswoningen. De Dorpsstraat verdichtte en kreeg een vrij gesloten straatwand, ook vond er een functiewijziging plaats: de straat kreeg steeds meer winkels. Lintvormige uitbreidingen vonden plaats langs de Borculoseweg, waar verspreid liggende arbeiderswoningen werden gebouwd, evenals het PTT-kantoor en een stoomhoutzaagmolen. De Barchemseweg kreeg in de periode na 1910 bebouwing met villa's en middenstandswoningen. Een zijstraat van deze weg, de Wilhelminalaan, werd rond 1920 met arbeiderswoningen bebouwd. Langs de Domineesteeg en de Groenloseweg werden villa's gebouwd.

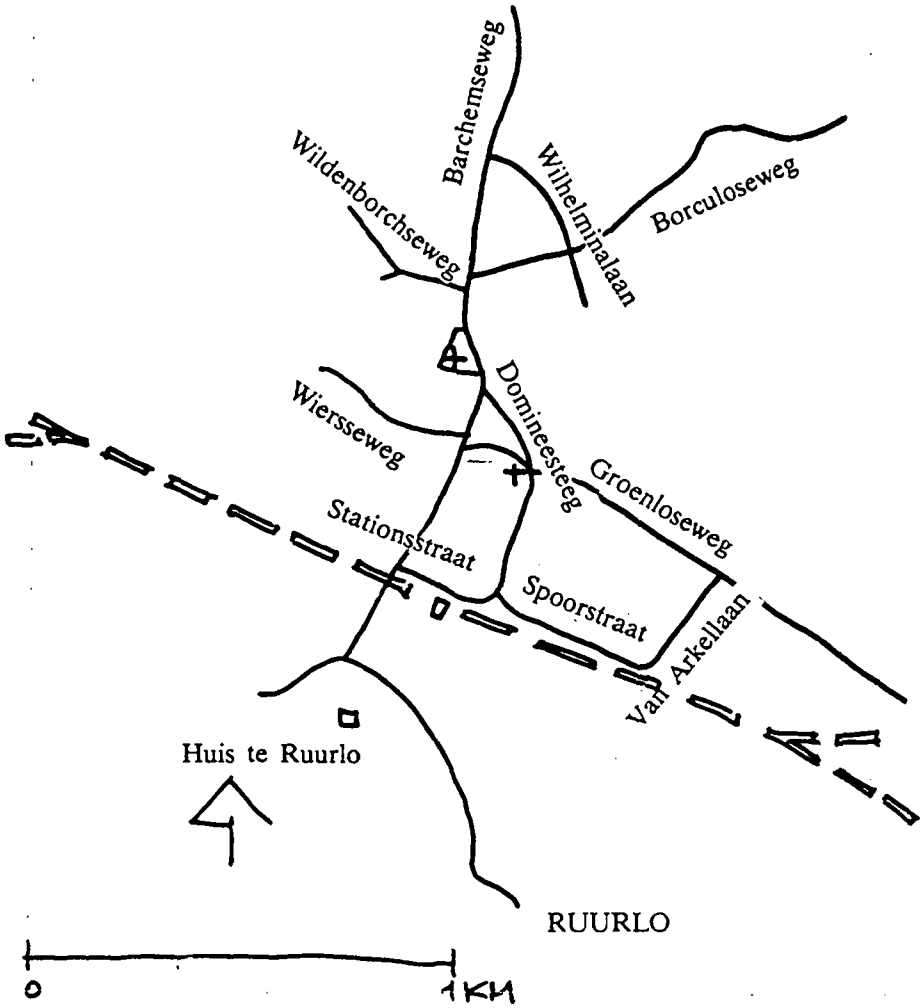

Mariënvelde
Rond 1850 is er nog geen sprake van een kern. Pas na 1940 ontwikkelt zich hier een kern in het zuidelijk broekgebied van de gemeente.

Verspreide bebouwing
Het gebied rond de kern Ruurlo kan worden gekenmerkt als een kampenlandschap met verspreide bebouwing, dikwijls bij kleine essen.
Het noordelijke gebied wordt doorsneden door het open rivierweidelandschap van de Baaksche Beek. Het zuidelijk en oostelijk deel van het gemeentelijk grondbezit is in hoofdzaak natte heide- en broeklandontginningen. Langs de veelal rechte wegen liggen verspreid de boerderijen.

4.4. Ontwikkelingen na 1940

Na de Tweede Wereldoorlog is de kern Ruurlo aan de noordzijde van de spoorlijn uitgegroeid. Daarbij is een industrieterrein tussen het spoor en de Groenloseweg verder uitgebreid.

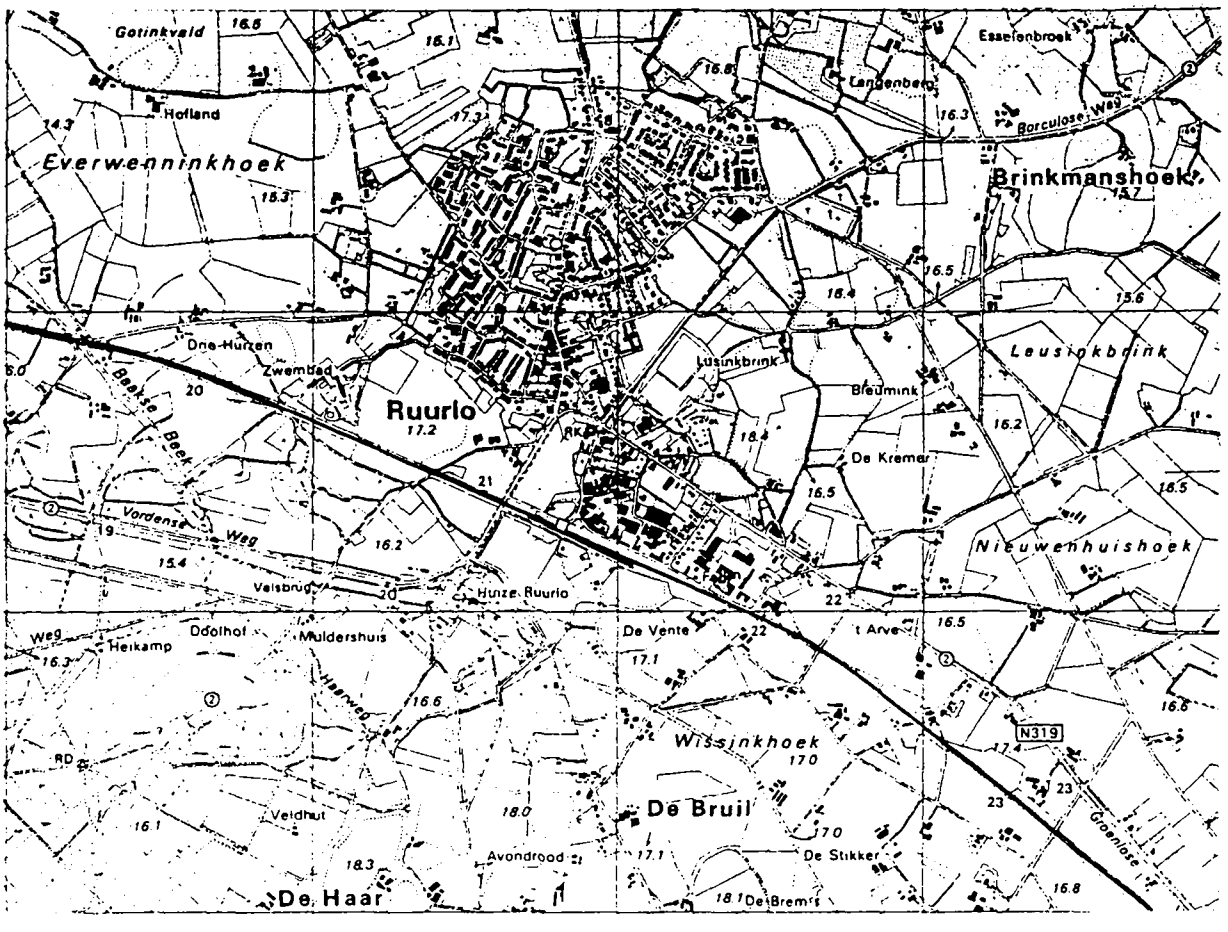

Ruurlo omstreeks 1987

4.5. Karakterisering geïnventariseerde bebouwing

Wonen

De gemeente Ruurlo heeft een sterk agrarisch karakter. Naast vele boerderijen uit de tweede helft van de 19e eeuw en het eerste decennium van de 20e eeuw zijn er diverse uit de hieropvolgende periode. Deze laatste zijn vaak wat minder traditioneel gebouwd. Een groot deel van de boerderijen is inmiddels verbouwd tot woonboerderij. Enkele boerderijen zijn gebouwd voor dubbele bewoning, in die zin dat het hele gebouw in tweeën gedeeld is.
In de kern Ruurlo dateren maar weinig huizen uit de vorige eeuw. Bebouwing uit deze periode is voornamelijk te vinden in het centrum en langs de oude uitvalswegen. Pas rond 1910-1920 is er sprake van een wat grotere bouwactiviteit. Naast winkel/woonhuizen worden dan ook vrijstaande woningen gebouwd, veel van het type met gebroken dak. Later ook met 3-zijdige erker. Rond 1920 bouwde men in de Wilhelminastraat dubbele woningen voor arbeiders. De hoekpanden van een rijtje kleine woningen aan de Borculosestraat hebben terugspringende gevels onder doorlopend dak, waarbij een deel van het dak rust op een gemetselde kolom en een deel van de zo ontstane ruimte opgevuld is met open houtwerk.
Villabebouwing is in Ruurlo voornamelijk te vinden aan de Domineesteeg en de Groenloseweg. Enkele villa's dateren nog uit het eind van de vorige eeuw en vertonen daar ook de kenmerken van in de vorm van diverse neo-stijlen. Een huis gebouwd in Chaletstijl is villa "Gertrud" aan de Domineesteeg. In de jaren '30 werden vrijstaande huizen gebouwd met een zeer groot dakoverstek. Mooie voorbeelden zijn te zien in de domineesteeg, de Groenloseweg en de Barchemseweg. Aan de Hessenweg staat een villa in landhuisstijl.
In de kern Mariënvelde zijn in de periode 1850-1940 weinig woonhuizen gebouwd. Wel zijn er enkele winkel/woonhuizen.

Werken

De boerderijen in de gemeente Ruurlo behoren tot het hallehuistype, gewoonlijk met langsdeel. Incidenteel is een boerderij uitgebouwd tot krukhuis; iets vaker tot T-boerderij. Lang niet altijd staat er nog een extra schuur uit de periode 1850-1940 op het erf. Ook bakhuisjes en hooibergen (hier altijd éénroedig) worden weinig aangetroffen. Zeer veel boerderijen hebben deel uitgemaakt van de bezittingen van huize Ruurlo. Deze boerderijen zijn gewoonlijk vrij degelijk gebouwd, vaak op een (kleine) verhoging.
In samenhang met de agrarische activiteiten kan het voormalige gebouw van de landbouwcoöperatie aan de Stationsstraat genoemd worden, daterend uit de periode rond 1930. Ook de stellingmolen "Agneta" uit 1852 was aanvankelijk een koren- en pelmolen. Ongeveer 60 jaar geleden is hij omgebouwd tot zaagmolen.
De al eerder genoemde winkel/woonhuizen zijn ook in het buitengebied te vinden, zoals een - inmiddels voormalige - bakkerij/woonhuis aan de Batsdijk.

Infrastructuur
Het oude NS-station is gesloopt, wat nog resteert is een wagenloods. Verspreid over de gemeente Ruurlo staan transformatorhuisjes uit de periode 1930-1940. Het meest kenmerkende aan deze gebouwtjes is het ver overstekende dak, soms nog met ventilatie-opening bovenin, waarop dan weer een extra dakje is gezet.

Maatschappelijke voorzieningen
Uit de periode 1850-1940 dateren de twee R.K. kerken van Ruurlo (in neogotische stijl) en Mariënvelde, de N.H. kapel aan de Barchemseweg, alle drie met pastorie/predikantenwoning en een kapel aan de Boskapelweg in het buitengebied. Dit laatste gebouw is oorspronkelijk gebouwd als school. Even verderop staat de zgn. "Schoolhoeve", de voormalige meesterswoning. Zowel de kerk van Mariënvelde als de R.K. kerk van Ruurlo hebben een eigen begraafplaats. In Ruurlo is bovendien rond de jaren '30 van deze eeuw een R.K. school gebouwd in de nabijheid van de kerk, waarmee het een geheel vormt.
Het postkantoor dateert uit de periode 1930-1940, met horizontale roedenverdeling en ver overstekend dak.
Vermeldenswaard zijn nog de muziekkapel uit 1938 en een gedenkbank uit 1917, beide in het plantsoen van de Domineesteeg.

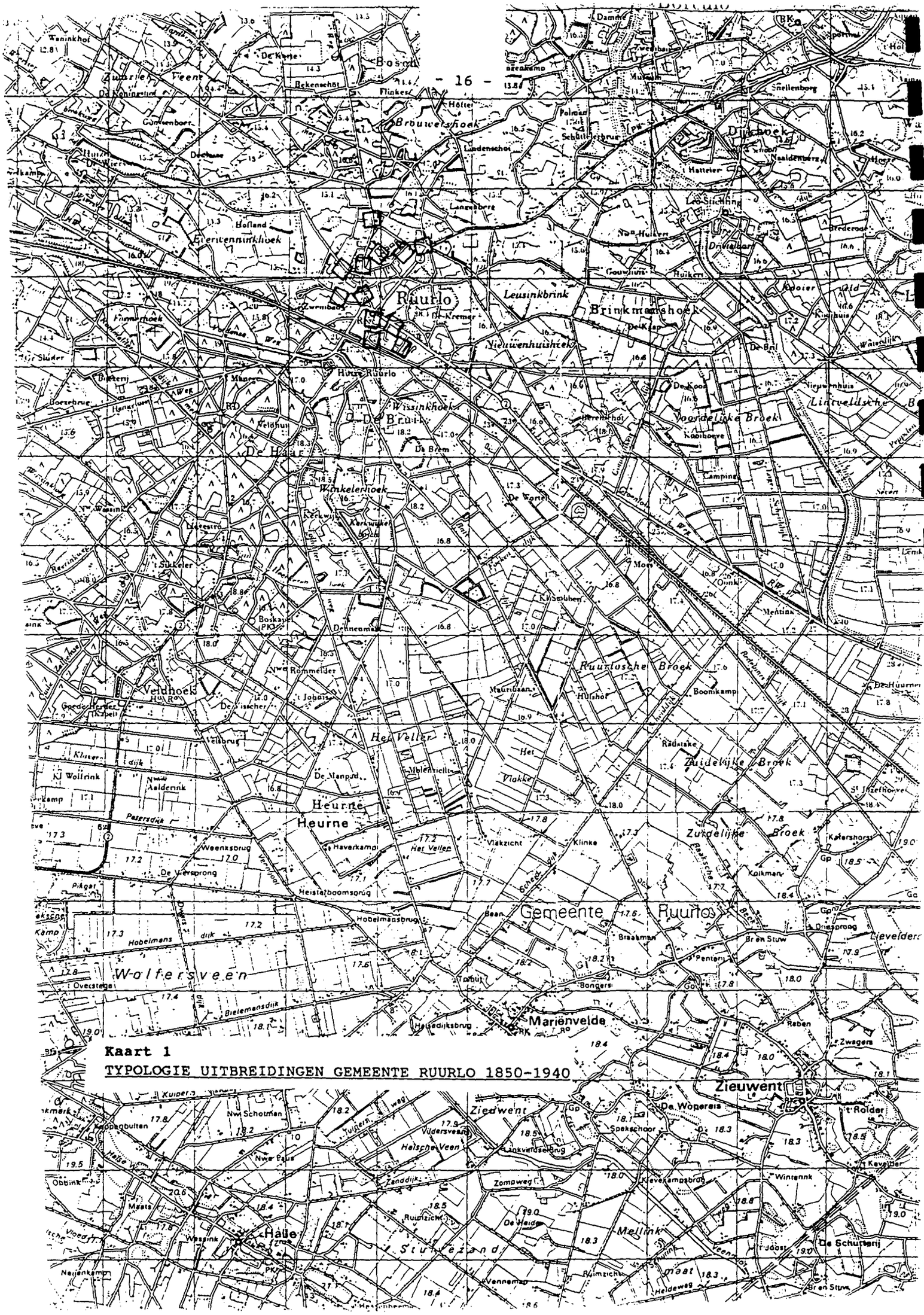
Ruurlo
Brinkmanshoek
Leusinkbrink
Eierickenninkhoek
Brouwelshoek
Dijkhoek
Hofland
Langeberg
Hatteler
Nieuwenhuishoek
Wissinkhoek
De Bruil
De Haar
Wankelerhoek
Voordelijke Broek
Ruurlosche Broek
Zuidelijke Broek
Veldhoek
Het Veller
Heurne
Gemeente Ruurlo
Wolfersveen
Marienvelde
Zieuwent
Halle
Stuivezand
Mellink
De Schuttersij
Kaart 1
TYPOLOGIE UITBREIDINGEN GEMEENTE RUURLO 1850-1940

4.6. Typologie uitbreidingen gemeente Ruurlo 1850-1940

Toelichting bij kaart 1

Type aanduiding **Type-omschrijving** **Bijzondere gebieden**

Andere aanduidingen

- Lineaire ontwikkelingen

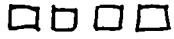

- functie: gemengd of wonen
- niet-planmatige en planmatige ontwikkelingen

4.7. Bijzondere gebieden

De term bijzonder gebied wordt gehanteerd voor gebieden die zijn gebouwd of aangelegd in de periode 1850-1940. Bij de beoordeling is de criterialijst (zie blad 19) gehanteerd volgens de zgn. "MIP-handleiding". Hierbij zijn grotere samenhangende (stede-)bouwkundige structuren bekeken. Bij de bouwkundige inventarisaties zijn samenhangende bouwkundige complexen aangegeven.
Dat in de gemeente geen of weinig bijzondere gebieden voorkomen, zegt niets over de schoonheid of opbouw van de gemeente.

In de gemeente Ruurlo komen geen bijzondere gebieden of structuren voor die zijn gebouwd of aangelegd in de periode 1850-1940.

CRITERIA VOOR DE AANDUIDING BIJZONDERE GEBIEDEN

I. Intrinsieke stedebouwkundige kwaliteit, zoals:
   1. kwaliteit van het ruimtelijk concept;
   2. betekenis vanwege de verkaveling/inrichting/voorzieningen;
   3. betekenis vanwege architectonische/architectuurhistorische kwaliteit;
   4. betekenis vanwege specifieke vorm voor specifieke functionele ontwikkelingen (b.v. havengebied, city-ontwikkeling, sportpark)

II. Bijzondere historische betekenis, zoals:
   1. structuur, bestemming of verschijningsvorm, verbonden met en duidelijk uitdrukking gevend aan een specifieke politieke, culturele, geestelijke, sociale, economische of algemeen historische ontwikkeling;
   2. betekenis voor de geschiedenis van de ruimtelijke ordening en voor de ontwikkeling van het stedebouwkundig denken;
   3. betekenis vanwege de innovatieve waarde of pioniersfunctie (type, motief, datering)

III. Stedebouwkundige betekenis in ruimere omgeving, zoals:
   1. betekenis als onderdeel van een groter geheel
   2. betekenis vanwege ruimtelijke relaties met de omgeving;
   3. betekenis vanwege markering van het stadsbeeld, als ruimtelijke of functionele dominant in een groter geheel of als representant van een groter geheel

IV. Gaafheid (van de in I t/m III genoemde kwaliteiten)

V. Zeldzaamheid (van de in I t/m III genoemde kwaliteiten)

GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN/BIBLIOTHEKEN/KAARTMATERIAAL EN LITERATUUR

Archieven en bibliotheken

* Rijksarchief in Gelderland
* Katholieke Universiteit Nijmegen, faculteitsbibliotheek Beleidswetenschappen
* Stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek
* Bibliotheken Provincie Gelderland

Afbeelding

*	Afbeelding 1	Gemeente Ruurlo, 1867
	Afbeelding 2	Indeling in dorpsgebieden en gemeenten
*	Afbeelding 3	Geomorfologische kaart gemeente Ruurlo
*	Afbeelding 4	Gemeente Ruurlo, belangrijkste wegen omstreeks 1930
*	Afbeelding 5	Bevolkingsontwikkeling gemeente Ruurlo 1850-1940
*	Kaart 1	Typologie uitbreidingen gemeente Ruurlo 1850-1940

Geraadpleegd kaartmateriaal

* Topografische kaart 1/25.000, 1/50.000, diverse jaargangen
* Rivierkaart 1/10.000, ca. 1915
* Topografische en Militaire Kaart 1/25.000, 1850-1864
* Kaartenboek van Gelderland 1843
* J. Kuyper, Gemeente-atlas van Gelderland, 1868, Leeuwarden 1970

Literatuur

* Arve, D. ten, *De geschiedenis van Ruurlo, in: Onder d'n kroezeboom, 1985*

* Arve, D. ten, *Ruurlo: van oerwoud tot welvarende plattelandsgemeente, in: Onder d'n kroezeboom, 1988*

* Bremen, A.J. van, *Van huisnijverheid tot industrie, in: Onder d'n kroezeboom, 1990*

* Centrale cultuurtechnische commissie, *Rapport voor de ruilverkaveling Ruurlo*, Utrecht, 1978

* Economisch Technologisch Instituut voor Gelderland, i.s.m. Landbouw Economisch Instituut, *Ruurlo; een economisch-sociografisch onderzoek*, Arnhem, Den Haag, 1952

* Electriciteitsmaatschappij De Berkelstreek N.V., *Licht in de Achterhoek*, Lochem, 1953

* Stronks, C.N., *Beheer en gebruik van het Wolfersveen in de gemeente Zelhem, in: Klerk, A.P. de e.a., Historische geografie in meervoud*, Utrecht, 1984

* Tornij, J.H., Otink, G.J.A., *Ruurlo door de jaren heen*, Ruurlo, 1988

Oosterbeek, 1992

Stichting MIP-Gelderland
Oranjeweg 60
6861 BL OOSTERBEEK
tel. 085 - 336 326